

עין משפט
נר מצוה

יא א מיי פֿיט מהל' כבורים הל' יד סמג עשין קמב טוש"ע י"ד ס"ה סא [ספ"י טו] וספ"ק לא: **יב** ב [מיי פ"ו מהלכות תרומות הלכה ב] טוש"ע שס ספ"ק י: **יג** ג מיי פ"ט מהלכות מתנות עניים הל' טו טוש"ע י"ד ס"ה רנב ספ"ק ד: **יד** ד מיי פ"א מהל' מעשר הל' ה:

שיטה מקובצת

[א] מחנה לכהן ע"ה. ג"ב ע"י תוס' מנחות דף י"ח ע"ב: [ב] ותימה דבפ' כל התדיר. ג"ב ע"י תוס' מנחות דף פ ע"ב:

קל:

א' אגואי הא קא מעייל חו"ל'ן בעזרה. משום דכל חולין מדאורייתא אסור להציא בעזרה וכן אמר בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פא:) גבי כבורים ולא מסתבר דהתם אגוזלות דמייתי בהדיהו קפיד דאפשר דמתני עלייהו ומציאם נדבה וכן צפ' התודה (מנחות דף פ:)

גבי תודה שנתערבה בתמורות קאמר ולייתי לחם כו' הא קא מכניס חולין לעזרה ומדקאמר שאין לה תקנה הנהגים רשאים לשנות בצרכילתן ולאזלן צלויין שלוקין ומבושלים ולתם לתוכן תכלין של חולין ואמר בהקומץ רבה (מנחות דף כא:) אימרינן וצולין עמה חולין ותירומה כדי שמהא נאכלת על השוצע ונראה דדוקא חזה ושוק וכן כבורים דדרך קדושה מייתי להו דעמיד בהו תנופה וכן לחם לצורך תודה שהוא הכשר קרבן י"ש קפידא טפי בהצאתה בעזרה שלא לצורך"י:

ואב"א משום דהוי י"ה ממון שאין לו תובעין. ולהאי לישנא אייתר חזי יהיה לכדאמר לקמן בסמוך שמתנות דין ואין חזי ושוק דין וללישנא קמא אינא למימר דתמתי שמע מינה ודריש בסמוך מדכתביה אכל משפט דמשמע זה משפט חזי אין משפט ואיכא בין הני תרי לישני דלהאי לישנא דאין לו תובעין נהי דאין יכול לתובעו בדיינין צדיני שמים מיהא מיחייב וללישנא קמא דדריש ליה מוחא אפילו צדיני שמים נמי לא מיחייב:

מניין שאין נותנין מתנות לבהן ע"ה בוי'. היינו דווקא כשיש כהן חצר אבל אי ליכא כהן חצר אלא ע"ה יתנו לו ולא ימתין עד שיעמנו לו חצר כדתנן במסכת חלה (פ"ד מ"ט) אלו נותנין לכל מי שירצה החרמים והצבורות ופדיון הבן ופטר חמור והזרוע והלחיים והקצה וראשית הגז כו' ואין לפרש לכל כהן בין לאנשי משמר בין לשאר כהנים דהא צירושלמי בפרק שמי נשים קאמר דיש מהן ניתנין לכל כהן ויש מהן ניתנין לאנשי משמר א"כ ע"כ לכל כהן דקאמר היינו בין כהן חצר בין כהן ע"ה והיינו היכא דליכא חצר או איכא ואין רואה לקבל כדפרשית דריש כל הבשר (לעיל דף קד:) אבל אין לתרץ דרבי שמואל בר נחמני דהכא כרבי יהודה דגרסינן צירושלמי ר' יהודה אומר אין נותנין אותה אלא לחצר דהתם אצבורים קאי כדאמר התם לעיל מינה רבי אדא אוסר בצבורים:

ובשיחזור אבייתו ישרא'. ללישנא בתרא דקאמר משום דהוי ממון שאין לו תובעין פריך שפיר דישראל משמע שיכול להוציאו בדיינין וללישנא קמא נמי דפטר משום דכתיב זה פרכינן דכיון דבמתנות פטור משום דכתיב אין מסבירא אין לנו לחלק בין

מתנות ללקט שכחה ופאה ולקמן בפרקין (דף קה.) פריך מספק לכהן: **אמר** רבא גרס ולא גרסינן אמר ליה רבא דהוה משמע דלרב חסדא דבר ואם כן מאי קאמר לבסוף מדת חסידות שנו כאן הלא כבר שמע התירוח ולמה חזר ואמר רב חסדא אלא רבא שמע צבית המדרש הקשיא והתירוח בשם רב חסדא ארישא והשיב להם דארישא לא שייך לשנויי ולא לאומיב מיניה אלא מסיפא הוקשה לרב חסדא ועל זה תירץ רב חסדא וי"ס שכתוב בהן ואמר רב חסדא צוויי בסוף מילתיה דרבא וכן משמע דאי לרב חסדא הוה מדבר לא היה אומר ואת אמרת אלא ומר אמר מדת חסידות שנו כאן: **תנא** תני ישרא' ואת אמרת בוי'. וא"ת והאמר בפרק קמא דצ"ק (דף יא.) א"ל אביי מי כתיב ישולם כתיב מדעתו ואמר נמי פרק הפועלים (ב"מ דף פא.) גבי חוסס פי פרה ודש בה לוקה ומשלים ארבעה קבין לפרה כו' וצעי למימר משלים ללאת ידי שמים וללישנא קמא דלעיל דפטור אפילו ללאת ידי שמים פריך ומהיו לההוא לישנא נמי דאין לו תובעין דחייב ללאת ידי שמים איכא למימר דהיינו דוקא במזיק מתנות כהונה או אכלן שלקחן בציסור אבל הכא שלקחן בהיתר שהיה אז עני אפילו ללאת ידי שמים לא מחייב להכי פריך שפיר ואת אמרת מדת חסידות שנו כאן ולא מחייב אפילו ללאת ידי שמים ומיהו בסמוך קשה דקאמר טעמא דעני הא עשיר חייב ומאי קשיא אימא עני פטור אפילו מללאת ידי שמים אבל עשיר חייב א] ומפר"ת דה"ק תנא תני ישלם לרבי אליעזר ורבנן פליגי עליה ואת אמרת מדת חסידות כו' דעל מדת חסידות לא הוי פליגי רבנן:

אין דך בהן א"א משעת הרמיה. ואם תאמר והא קרא לאו לאחר הרמיה איירי אלא צעמיד ליתרם דמפקינן מיניה בפרק [אלון הנשרפים (פסהדרין דף פג.)] דטבל צמיחה חלול חלול מתרומה דדריש לא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו צעתידים ליתרם הכתוב מדבר ויש לומר דהכא דריש מדסקמי ירימו אלל לה' לומר כך שאין לגבות בהן אלא משעת הרמיה אי נמי משום דקאי אקרא דסמיך ליה ואיש כי יאכל קודש דיאירי לאחר הרמיה:

הזרוע והלחיים פרק עשירי חולין

קא מעייל חולין לעזרה. מידי דלא איתעמיד ציה לצורך גבות: **המזיק מתנות כהונה**. קודם שנתנן לכהן השליכם לאור או לים: **דכפיז צבו זה**. דמשמע בעודן קיימות חייב ליתנן אצל אינן קיימות לא חייב הכתוב בהן תשלומין: **שאין לו סובעים**. אין לו

בעלים שיוכלו לתובעו דבין שהוא יכול לומר לו לכהן אחר אי נותנן ולא כך: **משפט מלמד שהמתנות דין**. דיינין נזקקין להן להוציאן בדיינין. אלמא כהן ראשון המוצען מוציאן מידו וקשיא לרב חסדא דאמר דמתנות כהונה ממון שאין לו תובעין הוא: **לחולקן בדיינין**. דיינין אומרים לו לישראל לזה תן המתנות שהוא חצר ואל תתן לזה שהוא עם הארץ: **ויאמר לעם**. ציהושפט כתיב בדברי הימים. סיפיה דקרא למען יחזקו בתורת ה': **מנס**. חלק כהונה: **אטו חזו ושוק מי לא בדיינין מיוחלקו**. כלום היה יכול לתתם לכהן עם הארץ והא מנת ניינהו: **אלא לאו להוציאו בדיינין**. אלמא דממון שיש לו תובעין הוא משום הכי ממעט חזי ושוק דכיון דלכפרה ולרצוי צא לא שכיח דמעבד: **הכא במאי עסקינן דאטו לידיה**. דכהן ואחר כך גזלם זה ממנו דהוה ליה ממון שיש לו תובעין שכבר זכה זה בהן ודמי כמאן דגזל מיניה גלימיה: **ופריך אי דאטו לידיה**. דכהן מאי למימרא פשיטא דיכול להוציאו בדיינין. וקמאדר דאטו לידיה צטיבלייהו הבהמה שלמיה היתה מונחת אכלו וזכה צמתנות מן ההפקר: **כמי שהורמו דמיין**. וזכה בהן. צמתנות ששום לכל הכהנים מהני וזכיה אס קדם אבל חזי ושוק אינו אלא לאותו בית אב ולא מהני: **צעל הצית**. עשיר שהיה עובר ממקום למקום: **וצריך ליטוליו**. ונצרך למוזנות נוטל לקט כשאר עניים הואיל שעכשיו עני הוא: **וכשיחזור ישלם**. אלמא כל מידי דחייביה רחמנא למיתב לעניים הכא ראשון יכול לתובעו והוא הדין למתנות כהונה: **מדס חסידות שנו כאן**. אס חסיד הוא ישלם: **תנא פני ישלם**. דמשמע על כרחו ואת אמרת כו': **ועזר**. מי סברת מדרבי אליעזר קמותיב דמצינן למימר דרב חסדא משני עלה מדת חסידות שנו כאן אלא מדרבנן מותיב ועלה משני רב חסדא מדת חסידות ^(א) (שנו כו': **כאן**. הא) דקתני עני היה בלאותה שעה דמשמע דמידוק מינה דעשיר צעי שלומי לאו בדיינין קאמר אלא אס חסיד

הוא צריך לשלם ללאת ידי שמים: **וכן לוי שאכל מעשרותיו טבליס**. שלא הפריש תרומת מעשר: **אס קדשי בני ישראל אשר ירימו לה'** אין לך בהן אלא משעס הרמה הכי גרסינן ליה בתוספתא(א): דאטו

לקט דחייב משום עני ורש הצדיקו להא דאמר אין ספק מתנות לכהן: **אמר** רבא גרס ולא גרסינן אמר ליה רבא דהוה משמע דלרב חסדא דבר ואם כן מאי קאמר לבסוף מדת חסידות שנו כאן הלא כבר שמע התירוח ולמה חזר ואמר רב חסדא אלא רבא שמע צבית המדרש הקשיא והתירוח בשם רב חסדא ארישא והשיב להם דארישא לא שייך לשנויי ולא לאומיב מיניה אלא מסיפא הוקשה לרב חסדא ועל זה תירץ רב חסדא וי"ס שכתוב בהן ואמר רב חסדא צוויי בסוף מילתיה דרבא וכן משמע דאי לרב חסדא הוה מדבר לא היה אומר ואת אמרת אלא ומר אמר מדת חסידות שנו כאן: **תנא** תני ישרא' ואת אמרת בוי'. וא"ת והאמר בפרק קמא דצ"ק (דף יא.) א"ל אביי מי כתיב ישולם כתיב מדעתו ואמר נמי פרק הפועלים (ב"מ דף פא.) גבי חוסס פי פרה ודש בה לוקה ומשלים ארבעה קבין לפרה כו' וצעי למימר משלים ללאת ידי שמים וללישנא קמא דלעיל דפטור אפילו ללאת ידי שמים פריך ומהיו לההוא לישנא נמי דאין לו תובעין דחייב ללאת ידי שמים איכא למימר דהיינו דוקא במזיק מתנות כהונה או אכלן שלקחן בציסור אבל הכא שלקחן בהיתר שהיה אז עני אפילו ללאת ידי שמים לא מחייב להכי פריך שפיר ואת אמרת מדת חסידות שנו כאן ולא מחייב אפילו ללאת ידי שמים ומיהו בסמוך קשה דקאמר טעמא דעני הא עשיר חייב ומאי קשיא אימא עני פטור אפילו מללאת ידי שמים אבל עשיר חייב א] ומפר"ת דה"ק תנא תני ישלם לרבי אליעזר ורבנן פליגי עליה ואת אמרת מדת חסידות כו' דעל מדת חסידות לא הוי פליגי רבנן:

אין דך בהן א"א משעת הרמיה. ואם תאמר והא קרא לאו לאחר הרמיה איירי אלא צעמיד ליתרם דמפקינן מיניה בפרק [אלון הנשרפים (פסהדרין דף פג.)] דטבל צמיחה חלול חלול מתרומה דדריש לא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו צעתידים ליתרם הכתוב מדבר ויש לומר דהכא דריש מדסקמי ירימו אלל לה' לומר כך שאין לגבות בהן אלא משעת הרמיה אי נמי משום דקאי אקרא דסמיך ליה ואיש כי יאכל קודש דיאירי לאחר הרמיה:

מסורת הש"ס

א) [ב"ב פא:] מנחות מח. פ: פא. קו. וצמיס ע"ה. ב) [לקמן קלא: קלב.]. א) פסהדרין 5: ד) [צ"ל הסהנים והלוים]. ה) [קדושין מח: מדרים פה. ב"ב קג: מכות כ. בבורות יא.]. ו) פאה פ"ה מ"ד, א) [ב"מ נב.]. ח) [צ"ל שט כאן הא], ט) [פ"ג דמ"ש ה"י]. י) [וע"ע תוס' פסחים סו: ד"ה מציא וצ"ב פא: ד"ה ודילמא ומנחות כא: ד"ה חולין ודף פ: ד"ה ומי ותמורה כג. ד"ה אוליין וצמיס עו. ד"ה וחולין]. ק) ע"ש תוס' ד"ה צבא,

תורה אור השלם

1. וזהו יתקיה משפט הכהנים מאת הקעם מאת ובוזי הובח אם שור אם שיה ונתן לבתן הורע ונחלקינם וחקקה: דברים יח ג 2. ויאמר לקעם ליושבי ירושלם לתת מנת הכהנים ונחלקים למען יחזקו בתורת יי: דברי הימים ב לא ד 3. ולא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירמיו ליי: ויקרא כב טו

גליון הש"ס

גב' או שאכלן פטור. ע"י לקמן דף קא ע"כ תוס' ד"ה עד: שם פתנה לבתן ע"ה. ע"י מנחות דף יח ע"כ תוס' ד"ה מודה:

הגהות מהר"ב

רנשבבורג

[א] תוס' ד"ה תנא תני וכו' אבל עשיר חייב ומפר"ת וכו'. ג"כ ע"י שו"ת רמ"א סי' ק"ז: